

Fizyka I (Mechanika)

Zadania na ćwiczenia - seria 13

Tydzień 15.01.24-19.01.24

Zadanie 1 (poprzeczny efekt Dopplera)

Relatywistyczny świetlik porusza się prostopadle do osi Y i równoległe do osi X układu U w odległości b od niej. Niech świetlik mrugnie w pewnym punkcie A swego toru w chwili $t' = 0$ oraz w punkcie B po czasie T_0 mierzonym w jego układzie własnym. Jakie odstępy czasowe τ między mrugnięciami zarejestruje pojedynczy widz w początku układu U , jeśli prędkość świetlika w tym układzie wynosi v ? Rozważ przypadek graniczny, gdy odległość b jest bardzo duża i znacznie większa niż droga, jaką pokonuje świetlik między kolejnymi mrugnięciami.

Zadanie 2 (transformacja Lorentza)

Niech będzie dany pociąg o długości $L_0 = 1,8 \cdot 10^6$ km i związany z nim układ odniesienia U' . Pociąg, jadąc z prędkością $v = 0,8c$, mija peron, z którym wiążemy układ odniesienia U . W ostatnim wagonie pasażer strzela z karabinu w kierunku lokomotywy z prędkością $u = 0,6c$ w układzie pociągu. Po jakim czasie mierzonym w układzie pociągu, pocisk doleci do lokomotywy i jaką drogę pokona? Po jakim czasie mierzonym w układzie peronu, pocisk doleci do lokomotywy i jaką drogę pokona?

Zadanie 3 (transformacja prędkości)

Napisz postać transformacji prędkości.

Zadanie 4 (prędkość podłużna)

Statek kosmiczny wroga porusza się radialnie ku Ziemi z prędkością $V = 0,4c$. Wrogowie wystrzelują w kierunku Ziemi:

- a) wiązkę laserową – pokaż, że prędkość światła w układzie odniesienia Ziemi wynosi również c ;
- b) rakiety z prędkością $u = 0,8c$ względem układu odniesienia związanego z tym statkiem – jaka jest prędkość u_z tej rakiety w układzie odniesienia Ziemi (innymi słowy: z jaką prędkością rakietą ta uderzy w Ziemię)?

Zadanie 5 (pospieszność)

Wielkość fizyczna η , zwana pospiesznością, służy do opisu własności cząstek, które powstają w wyniku zderzeń cząstek elementarnych. Zdefiniowana jest ona związkami

$$\eta = \frac{1}{2} \ln \frac{c + u_{\parallel}}{c - u_{\parallel}},$$

gdzie $u_{\parallel}$ jest składową prędkości wyprodukowanej w zderzeniu cząstki, równoległą do kierunku lotu cząstki-pocisku. Znajdź prawo transformujące pospieszności przy przejściu do innego układu.

Zadanie 6 (prędkość względna)

W jednym z akceleratorów zderzane są przeciwbieżne wiązki elektronów, których prędkość określona jest czynnikiem $\gamma_e = 54\,000$ oraz protonów, dla których czynnik ten wynosi $\gamma_p = 820$. O ile różnią się prędkości tych cząstek od prędkości światła? Z jaką prędkością porusza się elektron obserwowany z protonu?

Zadanie 7 (prędkość prostopadła)

Niech układ odniesienia U będzie związany z peronem, a układ U' z pociągiem jadącym z prędkością $V = 100$ m/s. Na peronie ustawiono pionowo palmę, po której wspina się małpa ze stałą prędkością $v_y = u = 1$ m/s. Jaką składową pionową prędkości małpy zaobserwuje osoba siedząca w wagonie?